

УДК 159.922«627»

Дмитро Олександрович ХМЕЛЕВСЬКИЙ,

студент історичного факультету
Полтавського національного педагогічного
університету імені В. Г. Короленка

Науковий керівник:

Ніна Михайлівна АТАМАНЧУК,

кандидат психологічних наук, доцент,
доцент кафедри загальної, вікової та практичної психології
Полтавського національного педагогічного
університету ім. В. Г. Короленка

ГОЛОЦЕН ЯК ЕПОХА НАЙІНТЕНСИВНІШОГО ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ ІНДИВІДА

Охарактеризовано голоцен як епоху найінтенсивнішого психічного розвитку індивіда. Відтворено ретроспективу того часу за рахунок геологічної та кліматичної періодизації. Визначено перелом у психічному розвитку індивіда, цей момент назвали – «точка неповернення».

Ключові слова: голоцен, психіка, психічний розвиток, соціум, клімат, «точка неповернення».

Формування свідомості людини розпочалося близько 2-х мільйонів років тому. Для дослідження нами обрано саме геохронологічну систему, адже на її ґрунті чітко прослідковується проростання перших пагонів історичного датування. **Голоцен** – це епоха чвертинного (антропогенового) періоду кайнозойської ери, їй нараховується близько 9–11 тис. років. Він став вирішальною ланкою у формуванні не лише соціуму, але й загальної картини психо-філософського буття. Початок формування антропогенезу розпочався ще із плейстоцену (епоха перед голоценом). Ми не будемо розглядати плейстоцен, він слугує певною площиною на якій сформувалася свідомість особистості. На нашу думку голоценову епоху доцільніше буде поділити на кліматичні стадії за періодизацією Блітта-Сарнандера. Клімат став одним із рушійних сил психічного розвитку особистості. Розпочнемо із найдавнішої стадії. Будемо дотримуватися історичного датування (див. табл. 1).

Пребореал – його тривалість 9610–8690 років до н.е. Йому властивий антропогенез, температура клімату збільшувалася,

що і привело до формування первісної общини, тобто створилася платформа для соціогенезу. Психічний розвиток був недостатньо сформований, особа видавала певні звуки, але вже йшло формування інтелекту та мислення.

Таблиця 1

**Характеристика голоценової епохи
(за періодизацією Блітта-Сарнандера)**

<i>Геологічна епоха</i>	<i>Кліматична стадія</i>	<i>Тривалість</i>	<i>Точка неповернення</i>
Голоцен	<i>Субатлантик</i>		
	<i>Суббореал</i>	3710–450	
	<i>Атлантик</i>	7270–3710	
	<i>Бореал</i>	8690–7270	
	<i>Пребореал</i>	9610–8690	
Плейстоцен			

Бореал – тривалість 8690–7270 років до н.е. Людина починає входити у соціогенез. Особа почала абстрактно мислити, створювати сім'ю, з'явилися сімейні відносини у формі (мама-тато-я). Створювалися певні інструменти, була присутня у свідомості відповідальність за ту чи іншу дію, але домінували рудиментивні тваринні прояви різкої агресії.

Атлантик – тривалість 7270–3710 до н.е. Вважається найтеплішою та найвологішою стадією. Особабільш інтенсивніше вела осілий спосіб життя. Були розподілені на гендерній основі обов'язки. Чоловіча стаття займалася полюванням та землеробством, а жіноча – вихованням дітей та збиральництвом. У цей час велося активне одомашнення тварин, людина розуміла поведінку тварин, це стало наслідком у майбутньому для формування зоопсихологічних засад.

Суббореал – тривалість 3710–450 до н.е. Розпочалося різке похолодання клімату, сухість у тропосфері підвищилася у декілька разів. Ці несприятливі умови навколишнього середовища спровокували різкий тренд розвитку людської свідомості. Людина почала мислити нестандартно, вигадуючи різні речі, будуючи досконалі архітектурні споруди, почався високий розвиток культури. Цю стадію ми виокремили як «точка неповернення» до регресії соціогенезу, з'явився організм – Homo Sapiens.

Субатлантик – тривалість із 450 р. до н.е. і до нині. Це є нашою ланкою кліматичного життя. Саме ця стадія є найшвидшою у формуванні людського психологічного розвитку. У людини почали з'являтися запитання: «Чому вона добра чи зла?», «Який характер має?», «Як стосунки у сім'ї впливають на становлення особистості?». Креативність мислення досягла свого. Ми досліджуємо розум із різними цілями, для одних він шедевр природи, а для інших зброя масового враження.

Наступним нашим періодом стане – третинний, а епоха, яку у 2018 вчені задокументують в періодизацію стане – антропоцен (як епоха найбільшого антропогенного навантаження на природу). Як зміниться психіка людини, і чи досягнемо ми відмітки 100 % інтелекту залежить від природи, але у першу чергу від власного «Я».

Одержано 28.02.2018

Охарактеризован голоцен ка кэпоха самого интенсивного психического развития индивида. Воссоздана ретроспектива того времени за счет геологической и климатической периодизации. Определен перелом в психическом развитии индивида, этот момент назвали – «точка невозвращения».

Ключевые слова: голоцен, психіка, психическое развитие, социум, климат, «точка невозвращения».

УДК 159.9-057.36

Лада Петрівна ЧЕПІГА,

кандидат психологічних наук, доцент,

доцент кафедри соціології та психології факультету № 6

Харківського національного університету внутрішніх справ;

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-2519-5698>

ПРО ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ПОСТТРАВМАТИЧНОГО ОСОБИСТІСНОГО ЗРОСТАННЯ В УЧАСНИКІВ БОЙОВИХ ДІЙ

Представлені результати дослідження посттравматичного особистісного зростання і базисних переконань в учасників АТО.

Ключові слова: травма, посттравматичне особистісне зростання, базисні переконання, учасники бойових дій.